

УДК 811.111'367.625:796/799

**Кизима С. О.,
студентка,
Національний університет «Запорізька політехніка»**

**Кузнєцова І. В.,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри «Іноземна філологія та переклад»,
Національний університет «Запорізька політехніка»**

ЛЕКСИКА АНГЛОМОВНОЇ СПОРТИВНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ

У сучасному світі спорт посідає важливе місце в житті суспільства, а спортивна лексика становить окрему та багаточисельну терміносистему. Вона охоплює велику кількість термінів, що відображають різні види спорту, інвентар, правила, технічні елементи та професійні поняття. Спортивна термінологія активно розвивається завдяки міжнародному обміну, що сприяє її динамічному поповненню запозиченнями, переважно з англійської мови.

Основу спортивної терміносистеми становлять терміни-слова – одиниці мови, які позначають спеціальні поняття, пов'язані зі спортом.

Їх можна поділити на корінні та запозичені. Запозичена лексика здебільшого англломовного походження: «goal», «coach», «trainer», «match», «record». Ці слова стали невід'ємною частиною професійного та повсякденного спортивного мовлення.

Англломовна спортивна терміносистема є складною і багаторівневою. Вона охоплює як загальноспортивні терміни (*player, coach, competition, score*), так і вузькоспеціальні (*offside, knockout, doping control, relay*). Значну частину термінів утворено шляхом метафоризації – перенесення значення з інших сфер діяльності: *penalty shootout* або *sudden death* у хокейних матчах).

Окрім простих термінів-слів, існує також пласт складних термінів, що поєднують кілька лексичних одиниць для точного вираження спеціалізованих понять.

Наприклад:

1. Сполучення N + N: *Goalkeeper* (воротар) = *goal* (мета) + *keeper* (охоронець); *Scoreboard* (табло) = *score* (рахунок) + *board* (дошка); *Puckline* (вид спортивного парі в хокеї) = *puck* (шайба) + *line* (лінія); *Snowboard* (сноуборд) = *snow* (сніг) + *board* (дошка).

2. Сполучення Adj. + N: *Halfback* (хавбек, півзахисник) = *half* (половина) + *back* (задній); *Fastbreak* (швидкий прорив у баскетболі) = *fast* (швидкий) + *break* (прорив); *Deadlift* (становая тяга) = *dead* (мертвий, нерухомий) + *lift* (підйом);

3. Сполучення V + Adv. / Prep.: *Knockout* (нокдаун) = *knock* (бити) + *out* (зовні); *Warm-up* (розминка) = *warm* (нагрівати) + *up* (вгору); *Takedown* (кидок у боротьбі) = *take* (брати) + *down* (вниз).

Англломовна спортивна термінологія, незважаючи на свою глобальну домінуючу позицію, значною мірою збагачена запозиченнями зі східних мов, що відображає культурний вплив та історичні корені різних видів спорту. Найпомітніший внесок зробили японська, китайська та індійські мови.

1. Запозичення з японської мови.

Найчисельніша група запозичень пов'язана з бойовими мистецтвами, що набули популярності у світі:

- Дзюдо: *judo* (джудо), *judoka* (джудока), *dojo* (до́джо), *sensei* (сё́нсей), *obi* (обі – пояс), *ippon* (іппо́н), *waza-ari* (ваза-арі).

- Карате: *karate* (кара́те), *karateka* (карате́ка), *kumite* (кумі́те), *kata* (ка́та), *kyokushin* (кьоку́шин), *shotokan* (шотока́н).

- Аїкідо: *aikido* (айкі́до), *aikidoka* (айкідо́ка).

- Кендо: *kendo* (ке́ндо), *shinai* (шіна́й – бамбуковий меч).

- Сумо: *sumo* (су́мо), *rikishi* (рікі́ші – борець), *dohyo* (дохьо́ – арена), *yokozuna* (йокозу́на – найвищий ранг).

2. Запозичення з китайської мови.

Китайські бойові мистецтва та філософські системи також подарували англійській мові низку важливих термінів:

- Кунг-фу / Ушу: *kung fu* (кунг-фу), *wushu* (ушу), *tai chi* (тайцзі), *qigong* (цигун), *sifu* (сіфу – вчитель).

- Терміни-концепції: *yin i yang* (інь і ян), *chi* (ці – енергія), *dim mak* (дім мак – мистецтво тиску на точки).

3. Запозичення з індійських мов (хінді, санскриту).

Через поширення йоги та деяких видів боротьби в англійській мові з'явилися:

- Йога: *yoga* (йóга), *asana* (асána – поза), *pranayama* (пранаяма – дихальна практика), *namaste* (намастé – привітання).

- Кушті (індійська боротьба): *pehlwani* (пехлвані – боротьба), *akhada* (ахада – зал для тренувань).

4. Запозичення з корейської мови.

Корейські бойові мистецтва також внесли свій внесок:

- Тхеквондо: *taekwondo* (тхеквондо́),

Сучасна спортивна термінологія також включає численні терміни, пов'язані з спортивною медициною та фізіологією: «*overtraining*», «*cardio*», «*recovery*». З розвитком спортивних технологій з'явилися такі поняття, як «*wearable tech*», «*performance analytics*», «*biomechanics*».

Отже, англومовна спортивна терміносистема характеризується високою динамічністю, відкритістю до іншомовних впливів та активними словотвірними процесами. Її лексичні особливості зумовлені міжнародним характером спорту, медійною популярністю англійської мови та тенденцією до стандартизації термінів. Аналіз спортивної лексики дає змогу глибше зрозуміти закономірності розвитку сучасної англійської мови та її вплив на інші мовні системи.